

respondetur cavendam esse quorundam hæreticorum vesaniam asserentium, quod id, quod non perseverat a Deo non est. Unde dicebant, quod quia diabolus peccavit non fuit a Deo, et si Judas decidit a collegio Apostolorum, non fuit a Deo ejus electio, et tandem si quis non perseverat in charitate, et gratia, charitas ejus, et gratia a Deo non sunt. Quæ omnia et his similia blasphemia sunt; unde respondetur ex D. Augustino libro primo contra Julianum, quod sicut Deus tribuit rebus corruptibilibus esse temporale, quibus sempernitatem non tribuit, ita quibusdam dat justitiam temporalem, quibus non largitur perseverantiæ donum.

XVI. Ad secundam confirmationem respondetur disparem esse rationem, quoniam homicidium est prævisum, et deliberatum saltem in sua causa, scilicet ebrietate in qua continetur virtualiter: votum autem, cum sit actus virtutis, non continetur virtualiter in vitio ebrietatis; imo etiam si esset prævisum, prævideretur tantum secundum exteriorem prolationem verborum, et ita judicandum est de illo ac si non fieret. Unde inferitur, quod quando plena deliberatio est imperceptibilis, ita ut homo bene dubitet an fuerit, vel non fuerit plena deliberatio, debet viros doctos consulere narrando illis omnes rationes, et circumstantias, quas habet ad dubitandum non fuisse plenam talem deliberationem. Et si illi arbitrentur non fuisse plenam, non manet adstrictus voto: quod si facta consultatione adhuc manet dubium, tenetur petere dispensationem, si sit facilis aditus ad prælatum, si autem sit difficilis aditus, et sit pauper, et impeditus, si dubium manet aequale pro utraque parte non tenetur servare votum, quoniam in dubiis (ut habet commune prolo-

quium) melior est conditio possidentis, sed jure naturæ quilibet possidet suam libertatem in eo quod est esse legatum ad faciendum, vel non faciendum, vel omittendum votum, et ad id quod alias leges non obligant. Si autem declinent magis in partem affirmativam, manet obligatus ad servandum votum: sic enim fit in aliis contractibus. Poterat in hoc articulo disputari cum Cajetano, utrum simplex promissio obliget in conscientia. Sed de hoc agitur in materia de dominio, et forsitan alibi redibit sermo.

ARTICULUS IV.

Utrum vovere aliquid, quod sit peccatum veniale, sit peccatum mortale?

I. Pro explicatione sit prima conclusio: Per se loquendo votum peccandi venialiter est peccatum mortale. Hæc est contra auctores infra citandos, et contra Navarrum in manuali, capite XII, numero XVIII, sed probatur conclusio: Sic vovens facto illo protestatur talem culpam placere Deo, sed hoc est ingens blasphemia; ergo secundum se est mortale. Probatur minor: Quoniam iste in ipso operis exercitio protestatur Deum non esse infinitam bonitatem, quoniam infinita bonitas excludit omnem rationem culpæ etiam levissimæ; non enim stat esse infinitam bonitatem, et quod placeat illi culpa etiam levissima. Confirmatur ex D. Thoma supra, quæstione XIII, articulo II affirmante, quod in materia blasphemie non datur culpa venialis ex levitate materiæ, sed solum ex indeliberatione rationis; ergo si votum peccati venialis est mortale propter blasphemiam ibi inclusam (ut omnes fa-

tentur) etiam tale votum erit mortale. Secundo probatur conclusio: Gravius peccatum est tribuere Deo aliquid repugnans illi, quam adducere eum in testem mendacii; sed qui vovet peccatum veniale tribuit Deo aliquid illi repugnans, scilicet malitiam venialem; ergo sicut unum est peccatum mortale, ita et alterum. Itaque in hac parte nullam constitimus differentiam inter votum peccandi venialiter, et mortaliter ex parte materiæ, dummodo in utroque inveniatur plena liberatio sufficiens ad verum votum, utrumque ergo est peccatum mortale, si videns, et sciens, votum esse faciendum de re grata Deo, hoc non obstante vovet peccatum veniale, quoniam talis actio opponitur confessioni fidei dicenti Deum esse summam, et infinitam bonitatem, et quod illi est odio impius, et impietas ejus.

II. Secunda conclusio: Aliquando hoc votum erit peccatum veniale ex inadvertentia, vel indeliberatione. Probatur: Quoniam isto modo quodcumque mortale fit veniale ex inconsideratione, et subreptione animi.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

III. Arguitur primo contra nostram resolutionem: Ex vi talis voti, si quæ consurgit obligatio ex illo, erit peccandi tantum venialiter, sed obligatio ad veniale non est culpa mortalis, ut constat, ergo. Secundo: Votum licet ex suo genere obliget ad mortale (ut dictum est) ex levitate tamen materiæ potest esse tantum veniale; ergo votum peccandi venialiter, erit peccatum veniale ex levitate materiæ. Tertio: Juramentum promissorium de peccato veniali est peccatum veniale secundum multorum sententiam;

ita Sylvester verbo Juramentum IV, §. I, et Adrianus ab illo citatus; Soto VIII, de justitia, quæstione II, articulo III, et Aragon quæstione LXXXIX, articul. III, et hic dubio I ad secundum: ergo votum peccandi venialiter solum erit veniale. Quarto: Bonitas vel malitia alicujus actus sumitur ab objecto; ita D. Thomas I-2, quæst. XVIII, sed objectum illius voti tantum est veniale, ergo et votum. Ultimo: Adimplere tale votum solum est peccatum veniale; ergo promittere illud.

IV. Respondetur ad primum, hoc votum non esse mortale propter obligationem, nullam enim inducit, sed ratione protestationis blasphemie, quæ fit in ipso exercitio promissionis, ut dictum est: ad secundum negatur antecedens, ut probatur quæst. LXXXIX, articul. VII: ad tertium, negatur antecedens, ut probatur quæstione XCVIII, sed admissio antecedenti adhuc negatur consequentia. Nam veritas juramenti promissorii sufficienter salvatur, si modo quando juro, habeo propositum implendi quod juro, et ita non adduco Deum in testem falsitatis, licet adducam eum in testem alicujus veritatis, quæ illi displicet, nec protestor in actu jurandi talem veritatem placere Deo; In voto autem sic: ad quartum, concedo majorem, et nego minorem; objectum enim illius actus est actus venialis, ut oblatus Deo, tamquam illi gratus, hoc autem est mortale propter rationem jam dictam: ad ultimum negatur antecedens, quia (ut constat ex dictis) adimplendo votum protestatur opere placere Deo rem malam, quod quidem esse mortale jam probatum est.

V. Inquires: Utrum res indifferentes possint esse materia voti. Pro cujus dilucidatione notandum est, quod licet aliquæ res ex genere, et objecto suo consideratæ sint

indifferentes ad bonum, et ad malum, tamen in individuo semper sunt in alteram partem determinatæ, sive ad bonum, sive ad malum. Videatur D. Thomas 1-2, quæst. xviii, art. viii et ix. Cæterum ad huiusmodi determinationem faciendam in bonam partem necessarium est, quod ipsa operatio a parte rei habeat propositionem, et ordinem cum bono fine, alias manebit opus otiosum, ac subinde determinate malum. Itaque non sufficit, quod agens ex intentione sua ordinet tale opus in aliquem finem bonum, sed requiritur, quod ipsum opus ex natura sua reipsa, et in exercitio sit relatum ad bonum finem moralem, aut naturalem, verbi gratia, transire per hanc, vel illam viam est opus indifferens ex objecto, ut autem in singulari sit bonum non sufficit, ut transiens dicat: Volo transire per istam viam, ut placeam Deo.

VI. Prima conclusio: Votum de re indifferenti ad bonum, vel malum morale non est votum. Probatur: votum debet esse de re, quæ placeat Deo; ergo non de re indifferenti. Secundo, probatur conclusio ex D. Thoma expresse illam asserente.

VII. Secunda conclusio: Quando ea, quæ in specie erant indifferentia in individuo determinantur ad bonum, tunc illa sic determinata possunt esse materia voti, verbi gratia, non ingredi talem, vel talem domum de se est indifferens, si autem ex ingressu sequatur huic occasio peccandi, jam habet ordinem cum bono fine illius non ingredi, quoniam evitatur occasio peccati. Item probatur, quia tale opus jam non manet indifferens, sed determinate bonum; ergo.

VIII. Tertia conclusio: Deficiente ratione boni in his operationibus alias indifferentibus continuo cessat

obligatio voti, ita ut sine ulla dispensatione possit agere talem, vel talem rem, verbi gratia, in casu posito in præcedenti conclusione, si auferatur occasio peccandi, poterit ingredi domum. Probatur: Istæ res indifferentes in tantum sunt materia voti, quatenus ordinantur ad bonum; ergo deficiente isto ordine ad bonum manent in sua indifferentia et consequenter, non sunt materia voti.

ARTICULUS V.

Utrum ea quæ sunt necessaria ad salutem necessitate præcepti sint materia voti?

I. Sit conclusio: Ea, quæ cadunt sub præcepto possunt esse materia voti. Hæc conclusio est proxima fidei, quam confirmat universalis Ecclesiæ consensus; fideles enim sæpissime vovent, quæ alias sunt præcepta, accusantes se de fractione voti, si aliquando contigerit; ergo. Secundo probatur: Votum emissum de istis rebus, est votum de placentibus Deo, ergo. Tertio: Juramento possumus confirmare res, quas alias tenebamur facere sub præcepto; ergo etiam voto. Antecedens patet ex illo Psalmo cxviii: *Juravi, et statui custodire judicia justitiæ tuæ*. Ultimo probatur: Votum inducit novam obligationem supra illam, quæ erat antea ratione præcepti; ergo est validum. Probatur antecedens, quia trahit rem, quam vovemus, ut sit materia virtutis religionis.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

II. Pars negativa probatur primo ex D. Thoma in iv, dist. xxxviii, quæst. i, articulo i, quæstiunc. ii

dicente, quod votum talium rerum non est proprie votum: et art. ii, quæstione prima docet esse votum analogice, per posterius, et incomplete, ergo. Secundo: Materia voti debet esse omnino voluntaria, et in consilio tantum, si quidem forma voti est huiusmodi; sed res, quæ in præcepto est non est voluntaria omnino sic, ergo. Tertio: Totum de re, quæ alias erat in præcepto, non inducit novam obligationem; ergo non est votum. Antecedens probatur: Lex ecclesiastica, vel civilis, quæ præcipit illud, quod alias erat in præcepto, non inducit novam obligationem; ergo nec votum, cum votum sit quædam lex particularis humana, et positiva. Confirmatur: Supponamus quod aliquis vovet actum, qui alias erat in præcepto virtutis religionis, tunc in tali voto non potest esse nova obligatio, quia post promissionem actus ille non est in alia specie, quam antea erat, sed semper manet intra eandem speciem virtutis religionis; ergo idem ducendum est de aliis. Explicatur hoc. Voveat quis jejunium, verbi gratia, confirmet autem idem jejunium sæpe, sine dubio ista nova confirmatio non inducit novam obligationem, ex eo quod non trahit actum vovendi ad aliam speciem virtutis: ergo idem erit in casu posito.

III. Respondetur ad testimonium D. Thomæ, quod vocat votum illud votum non proprie sumendo proprie, ut distinguitur contra commune, et ut significat propriam materiam voti, et particularem, esse opus supererogationis, sicut dicit D. Thomas in hoc articulo, non tamen sumi improprium, ut est idem quod metaphoricum, quia revera est proprie votum. Ad aliud testimonium respondetur, quod licet D. Thomas vocet illud votum analogice, adhuc tamen est dicen-

dum proprie votum, sicut substantia dicitur analogice de Deo, et creaturis, et nihilominus creatura est proprie substantia. Ad secundum respondetur, in tali voto reperiri rationem voluntarii; tum, quoniam absolute est liberum, licet ex suppositione sit necessarium servare præcepta; tum etiam, quia omnino liberum est, et nullo modo necessarium quod illud quod alias erat in præcepto sit materia voti, et ita materia præcepti, ut translata ad materiam voti est omnino voluntaria, et libera. Ad tertium dicitur infra articulo septimo.

IV. Secundo principaliter arguitur: Sequitur ex opposita sententia esse validum votum de nunquam peccando mortaliter, aut venialiter (quoniam sub necessariis ad salutem intelligimus modo non peccare mortaliter, vel venialiter) quoniam quamvis hoc non sit necessarium necessitate absoluta ad consequendam salutem, est tamen utile, de utilibus autem bene potest emitte votum. Consequens est manifeste falsum, quoniam non peccare venialiter est impossibile; votum autem de impossibilibus non obligat, et nunquam peccare mortaliter est difficillimum, et quasi moraliter impossibile; ergo non est obligatorium.

V. Pro solutione hujus argumenti dicendum est primo, votum non peccandi mortaliter a quocumque fiat, esse validum, licet sit periculum illud vovere. Hæc conclusio est contra Navarrum in manuali, capite xii, numero v et vi, et contra aliquos, qui non improbabiler affirmant tale votum emissum ab homine multum fragili, qui sæpe solet peccare mortaliter non obligare. Sed nostra conclusio probatur: Tale votum est de re grata Deo, et possibili auxilio divino cuiuscumque homini, quantumvis fra-

gili; Deus autem paratissimus est conferre nobis suam gratiam. Secunda pars probatur, quia pauci sunt, qui istud votum possint emittere propter varia pericula, quæ hominibus accidunt, et ita se exponunt periculo sic voventes.

VI. Secundo dicendum est, votum de non peccando nullo modo, nec venialiter esse nullum, validum autem erit, si fiat de evitando aliquo veniali, si tale facile vitari possit. Prima pars probatur, quoniam impossibile est vitare omnia peccata venialia collective. Videatur Concilium Tridentinum sess. vi, can. xxiii. Pro intelligentia secundæ partis conclusionis notandum est, esse quædam peccata venialia, quæ difficillime, et quasi impossibiliter vitari possunt, ut mentis evagatio, subreptio, et motus primi etiam circa materias gravissimas, quæ peccata etiam sanctissimi patres committunt. Alia sunt, quæ facilius vitari possunt, ut mendacium jocosum, furtum in materia levi. Asserimus autem in hac conclusione, quod votum de prioribus peccatis venialibus non committendis est nullum, quia est impossibile: de secundis autem est validum, quia est possibile. Tertio assero, quod votum de non peccando venialiter, nec mortaliter est nullum, quia absolute est impossibile. Sed contra. Qui promittit centum, et non potest solvere quinquaginta; ergo votum prædictum obligabit ad non peccandum mortaliter, quia est possibile, quamvis non obligat ad non peccandum venialiter, quia est impossibile. Respondetur negando consequentiam, quia promissio (de qua in antecedente) habet materiam absolute possibilem; votum autem de quo in conclusione, habet materiam omnino impossibilem, quia tota materia illius est non peccare

mortaliter, nec venialiter, quod quidem absolute est impossibile, et ita promissio illius est nulla; promissio autem antecedentis obligat in quantum potest per oppositam rationem.

ARTICULUS VI.

Utrum votum factum propter malum finem de re tamen, quæ est in consilio sit validum?

I. Pro resolutione notandum est, tribus modis fieri posse hujusmodi votum propter malum finem. Primo, quando malus finis est res promissa, ut si quis voveat eleemosynam cum circumstantia vanæ gloriæ: et de hoc omnes conveniunt tale votum esse nullum cum sit clare de re mala: secundo, quando malus finis est ipsius voti, id est, quando ex intentione voventis votum refertur in malum finem, ut si quis voveat mille aureos, verbi gratia propter injustam victoriam obtinendam: tertio modo, materiæ voti, sed ampliatio voventis ad vovendum, ut si aliquis eques militaris profiteretur talem ordinem, motus desiderio habendi majores redditus, ut luxuriosius vivat.

II. Prima conclusio: Votum tertio modo factum est validum. Probat: Res promissa per tale votum est bona in se, et non ordinatur ad malum finem, finis enim operantis non viciat rem ipsam, sed tantum applicationem ad vovendum; ergo votum validum erit.

III. Secunda conclusio: Votum factum secundo modo est invalidum. Probat: Materia talis voti est mala, et peccatum, et relata in malum finem, ergo: secundo: Vovens sic facit Deum auctorem illius peccati, scilicet illius

victoriæ injustæ, et ostendit facto ipso Deo placere injustam victoriam; utrumque autem est blasphemum.

IV. Tertia conclusio: Quando votum est de re bona ordinatur tamen in pœnam peccati, aut præservationem illius, validum est, verbi gratia, promittit quis peregrinationem, vel religionis ingressum si amplius furatus fuerit, valida sunt ista vota. Probat: facile conclusio: Sunt de re bona relata in bonum finem, scilicet in vindictam criminis, vel ad præservandum ab illo; ergo.

V. Ultima conclusio: Quando votum est de re bona, quæ conjuncta est cum peccato, non tamen refertur ad illud peccatum, tale votum est validum, verbi gratia, vovet quis, qui alterum provocavit ad duellum, se daturum mille aureos, si salvus ex duello evaserit, aut ex alio bello injusto; hoc votum factum pro sua incolumitate est validum, etsi sit conjuncta res promissa cum duello. Item vovet adulter aliquid si ex concubina habuerit prolem, validum est votum, quia susceptio liberorum bona est, etiamsi sequatur ad illicitum concubitum. Probat: Vota ista sunt de re bona, et relata in aliquod bonum, quod potest optare vovens, ergo. Contra hic dicta nullum militare potest argumentum alicujus roboris, vel momenti, et sic ad sequentem articulum pergimus.

ARTICULUS VII.

Utrum vota facta de his, quæ sunt opposita consiliis sint valida?

I. Pro explicatione supponendum est tamquam certum, hic non loqui de actionibus, quæ præceptis simul, et consiliis opponuntur, ut nunquam dare eleemosynam, nunquam

mutuare, de his enim, ut opponuntur præceptis, jam diximus, quod non possunt esse materia voti, quia sunt mala. Loquimur ergo hic de his tantum, quæ opponuntur consiliis præcise; quæ quidem res sunt in triplici differentia; quædam enim sunt, quæ formaliter opponuntur consiliis, ut non ingredi religionem, etc. aliæ sunt, quæ ipsæ sunt consilia; cæterum sunt impossibilia cum cæteris bonis perfectioribus, quæ sunt magis in consilio, non tamen sunt impedimenta ad ascendendum ad superiora, de quibus supra diximus: aliæ sunt, quæ apponunt impedimentum ascendendi in altiorem statum, quamvis sint opera virtutis, ut contrahere matrimonium.

II. His suppositis sit prima conclusio: Votum de actionibus primi generis est omnino invalidum; istud enim votum non acceptatur a Deo, sequeretur enim alias, quod Deus moveret hominem ad duo opposita contradictoria simul; ex una enim parte constat Deum movere, et inspirare ad evangelica consilia; ex alia autem parte, si acceptaret talia vota, avocaret hominem ab illis consiliis trahendo ipsum ad opposita. Secundo, tale votum ponit obicem Spiritui sancto, qui semper procurat hominem ad altiora promovere, et ascensiones in cordibus nostris disponere; ergo. Antecedens probatur, quia per opera consilii ascendimus, et promovemur ad meliora, per opposita autem descendimus. Ultimo, qui promissit se non ingressurum religionem recte facit si ingrediatur: ergo signum est, quod illud votum non erat obligatorium, et talia vota cadere supra materiam indebitam, et propterea esse peccata venialia, non tamen mortalia, quia licet materia non sit grata Deo, non tamen est admodum ingrata.